

PÖFF

Lähim tee PÖFFile
13.11...7.12.2008

PIMEDATE ÖÖDE FILMIFESTIVAL

PÖFF

Nordic Hotel Forum

NR 2 • 26.11.2008

Leia oma tee PÖFFile!

12. Tallinna Pimedate Ööde filmifestival toimub 13.11.–07.12.2008

Täna on PÖFFil näidatavate täispikkade filmide arv tõusnud esimese festivaliga võrreldes märgatavalt, tuues detsembriku alguses vaatajate ette ühekorraga ligi 240 täispikka mängu- ja dokumentaalfilmi, lisaks veel pea teist samapalju lühiformaadis anima- ja tudengifilme ligi 75 riigist üle maailma.

Kui selline valik filme kahe nädala jooksul Tallinna kinoküllastajatele kaela sajab, kujutan ette, et võib ikka pea kaotada küll. Teadjam inimene, kes PÖFFil ennegi on käinud, ei lase end sellest mõistagi heidutada, vaid läheb koheselt Interneti-lehele www.poff.ee ja otsib sealt endale režissööre, maid ja sisukirjeldusi silmas pidades vajaliku info ning koostab oma isikliku filmikalendri. Päril filmigurmaan ostab sellele lisaks ka kataloogi. Inimene aga, kes esmakordselt märkab, et linna on tulnud filmipidu, ja veel sellises mahus, rehmas aga enamasti ehteestlaslikult käega ja ütleb: „Ei hoh, mis nüüd mina... kes sellest kõigest sotti saab ja pileteid ka ei ole.“

Esimene eksiarvamus on see, et pileteid ei ole. Enamasti neid ikka on, ja mitte sellepärast, et filmid oleks halvad, vaid et saalid on suured. Teine eksiarvamus on see, et sotti ei saa. Sotti on võimalik saada küll, sest PÖFFil on erineva suunitlusega programmid. Vali endale meelepärane või püüa vaadata esimesel aastal natukene igast kategooriast, et aimu saada - siis on järgmisel aastal juba lihtsam.

Tavaliselt on kõikide festivalide lipulaev võistlusprogramm. Meil on neid koguni kaks. Tallinna linna poolt välja pandud Grand Prix'ga on võistlusprogramm EurAsia, mis näitab uuemat ja huvitavamat kontinendilt, kus tegelikult sünnib 2/3 maailmas tehtavatest filmidest - valdav osa neist on autori- kino - ehk siis kuulub pigem kunsti kui meelelahutustööstuse toodangu valda. Teine võistlusprogramm on Tridensi Balti täispikkade filmide konkurs. Aastaid tagasi startis see programm Eesti filmide konkurssprogrammina. Täna on aga nii, et Läti ja Leedu sammuvad jõudsalt sammuga meile järele ning oleks patt vaatajate tähelepanu sellele juhtimata jätta. Baltikumi filmid võistlevad Tridensi poolt välja pandud Tridensi Balti filmi auhinnale ning ka Eesti filmid kon-

kureerivad jätkuvalt Scottish Leaderi Eesti filmi auhinnale.

Kes aga tahab kindla peale välja minna ja olla kursis sellega, mida hindavad teised festivalid, valigu filmid programmidest Panorama või 12 valitud teost. Julgemate jaoks on Foorum - „teistsugune kino“. Meie partneri, ajakirja Screen International, filmiajakirjanikud on jälle välja valinud aasta parimad filmid ning üks meie kauaaegseid sponsoreid, maailma filmitootmises olulist rolli mängiv BMW Grupp, esitleb taas uusi firma kaasabil toodetud filme.

Lisaks on meil fookuses Türgi kino (eriprogrammid ka alafestivalidel) ja väike programm Argentiina kino uue laine filmidest. Kaks maad, sest maailmas toimub nii palju huvitavat ja muidu ei jõuaks kõike näidata. Meil on sellel aastal esindatud ka Ameerika indie-filmid ning Eesti NATO Ühingu kaasabil näitame programmi Afganistanist. Avatud Eesti Fond on selle taga, et saame tuua teieni inimõiguste eriprogrammi „Ikkagi inimene“. Taas kord tulevad esitlemisele mullusel festivalil hästi vastuvõetud dokumentaalprogrammid moe-, kultuuri- ja muusika kirevast maailmast. Päeva lõppu aitavad aga sisustada veidrads, kuid põnevad õõfilmid unetutele.

Tegelikult on meil tänava õnnestunud panna kokku programm pea kõigest, mis filmiaastal 2008 on maa-

ilmas ilma teinud. Meil on esindatud suuremate ja väiksemate filmiriikide paremik. Võtke või jätke, aga selline on olnud käesolev aasta filmis ja teil kõigil on võimalus sellest osa saada!

Elutöö auhind läheb sedapuhku traditsiooniliselt Eestist välja - näitleja Max von Sydowile panuse eest maailma kino arengusse.

Poola kõrgelt tunnustatud filmitegijale Andrzej Wajdale andis meie president hiljuti Maarjamaa Risti.

Wajda seni viimane, maailmas laineid löönud film „Katõn“ linastub PÖFFil ja kirjastus Varrak esitleb festivali raames ka samanimelist raamatut.

12. Tallinna Pimedate Ööde filmifestival toimub 13.11.–07.12.2008 aastal Tallinnas, Narvas, Jõhvis, Viljandis, Kärdlas, Kuressaares, Valgas ja Tartus. Tartus on esmakordselt meie käsutuses kokku kolm saali kaasaegse professionaalse kinotehnikaga - Cinamonis ja Athena Keskuses. Lääksime sellest enneolematust võimalusest kohe nii hoogu, et näitame Tartus 115 filmi. Tahaks loota, et Tartu Vaim leiab meid üles ja täidab saalid vaatajatega.

Kohtumiseni PÖFFil!

Tiina Lökk
Festivali direktor

Tule vaata, mida teevad naabrid – Balti filmid võistlustules!

Eesti filmide võistlusprogramm on olnud PÖFFi kavas kolm aastat. Tänavu sai sellest Tridensi Balti täispikkade filmide konkurs, mis hõlmab täispikki filme nii Eestist, Lätist kui ka Leedust.

PÖFF oma paljude alafestivalidega muutub ja areneb pidevalt. Balti konkurssprogrammi jõudmine on kindlasti loogiline ja vältimatu samm festivali arengus, arvestades, et juba aastaid leiab festivali egidi all aset kaastootmisturg Baltic Event. Ka suurematel festivaliturgudel Berliinis ja Cannes'is koonduvad Baltimaade filmitootjad n-ö ühe vihmavarju alla, et paremini välja paista. Muidugi tuleb koos kallitel festivalidel osalemine ökonoomsem. Ka filmikool on kolme Balti riigi peale ühine – Tallinnas asuv Balti Filmi- ja Meediakool.

Euroopa filmitööstuse ja –levi üheks suuremaks hädaks peetakse asjaolu, et üksteise filme vaadatakse liiga vähe. Läti ja Leedu filme näeme Eestis tõesti harva ja ka eesti filmid on teistes Balti riikides harvad külalised. Tridensi Balti täispikkade filmide konkurs PÖFFil pakub nüüd läbilõiget Baltimaade filmidest. Meeldib see meile või mitte, aga nii need asjad Baltimaade filmis hetkel on. Probleemid ja teemad näivad üsna sarnased olevat ning festival annabki võimaluse valupunktide üle arutleda.

Tridensi Balti filmide võistlusprogrammis konkureerivad lähiseigi mängufilmid, dokumentaalfilmid ja sobiva pikkusega animafilmid pole välistatud. Programminõukogu otsustas, et ei püstita maadele võrdust tagavaid kvote, et mitte seada kvantiteeti kvaliteedist ettepoole. Nii on meil lõpptulemusena kavas 6 filmi Eestist, 4 Lätist ja 3 Leedust. Liikide kaupa: 5 mängufilmi, 7 dokumentaalfilmi ja 1 animafilm.

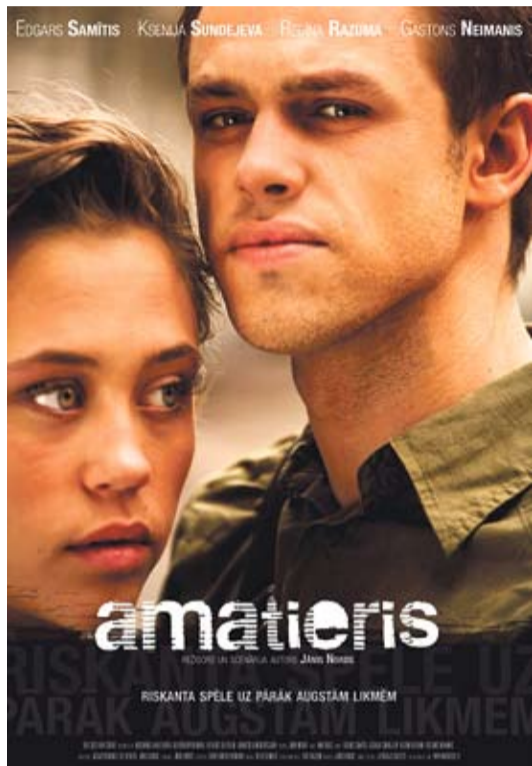
5 MÄNGUFILMI

Eesti mängufilmidest jõudsid kavas „Mina olin siin“ ja „Taarka“, Leedust „Kaotus“ ja „Kui ma olin partisan“ ning Lätist „Amatöör“. Nii „Mina olin siin“ kui ka „Amatöör“ on noortefilmid, mõlema keskmesse tõuseb narkoteema. Leedu filmi „Kaotus“ režissöör Maris Martinsons on õigupoolest lätlane, kes elab Leedus ja on seal ühe edukama filmikompanii ja stuudio püsti pannud. „Kaotus“ meenutab ülesehituselt puslet, kus alguses antakse killukesi esmapilgul väga erinevate inimeste saatusest, mis üksteise kõrvale asetudes moodustavad tervikpildi, aga kui paika läheb viimane tükk, paistab kõik hoopis uues valguses. Vytautas V.

Landsbergise „Kui ma olin partisan“ tegeleb minevikupainete ja süümeepiinadega. Täiskasvanud mees püüab selgusele jõuda, kas ta oli reetur või mitte, kui sattus lapsena metsavendade hulka, ja mida ta toona üldse teha või muuta oleks saanud. Maailma esimene setokeelne film „Taarka“ toob vaatajani seto lauluema loo, nimisias kolm naist: Inga Salurand, Siiri Sisask, Marje Metsur.

7 DOKUMENTAALFILMI JA PÄRNAANIMATSIOON

Balti filmide hulgas oli dokumentaalfilmide valik kõige raskem, sest dokke toodetakse palju ja üsna üht-

lasel tasemel. Valikust on seni enim kõneainet pakkunud lätlase Edvins Snore dokumentaalfilm „Nõukogude lugu“, mida on lahata võtnud sellised mainekad väljaanded nagu „Economist“ ja „The New York Times“. Teleformaadis dokumentaalfilm ei paista silma kunstiliste uuendustega, küll aga jõulise ja kompromissitu teemapüstitusega. Snore kõrvutab fašismi ja kommunismi, öeldes, et mõlemad lähtusid valedest teooriatest: fašism põhines vääral bioloogial ja marksism vääral sotsioloogial. Film sisaldab küllalt haruldasi arhiivikaadreid, teiste hulgas mõned nõukogude ja natsi sõduritest üheskoos tooste ütlemas ja joomas 1939. aastal, ning toob süstemaatilisel ja armuult välja stalinismi ja kommunismi kuriteod alates Ukraina näljahädast ning lõpetades küüditamisega. Eestlaste „Aljoša“ jälgib pronksõduri saagat, ehkki mitte nõnda kompromissitust vaatepunktist kui läti film. Konkurssi ülejäänud dokumentaalfilmid tegelevad kunstnike ja kunstiga, lätlaste „Klucis. Kunstnikudekonstruktsioon“ annab värvika ülevaate kunstnikust, kes pühendas oma elu Stalini isikukultuse arendamisele, löi tohult üleelusuurusi fotomontaaže ja plakateid nõukogude elust ja suurest juhust, kuid lõpetas, nagu paljud teisedki Stalini soosikud, vangilaagris. Eesti „Toomiku film“ on konkursi ainuke rahvusvaheline esilinastus. Film annab vahetu ja kohati vapustava ülevaate kunstniku elust ja püüdlustest.

Üha kasvav Baltic Event vaatab Balti ja Ukraina filme

Baltic Event toimub Balti filmide esitlusüritusena juba 7. korda, filmide kaastootmisturg leiab aset neljandat korda. Sel aastal osaleb BE-i rekordarv külalisi, üle 170 tootja, levitaja, filmifestivalide programmivalija, lisaks Balti filmitootjad.

Alates 2006. aastast on BE suunanud pilgu ka endistele nõukogude liiduvabariikidele. 2006. aastal on BE

fookuses Gruusia, 2007. Armeenia ja sel aastal Ukraina.

Lisaks juba valmis filmidele näidatakse ka alles linastuvate filmide treilerid, et veidi tuleviku tuultest aimu saada. Toimuvad ka mitmed arutlusringid, millest üks uurib näiteks digitaallevi võimalusi, mis asi täpsemalt on video- on-demand ja kuidas on seda erinev ettevõtte rakendanud.

Balti filme hindab ka FIPRESCI žürii

Sel aastal on PÖFFil esmakordselt rahvusvahelisel filmikriitikute ühingu FIPRESCI-i žürii ning nende kriitilise pilgu ette astuvad Tridensi Balti täispikkade filmide konkursi linasteosed.

FIPRESCI-l on üle maailma 48 rahvuslikku sektsiooni, 2006. aastal panid nad kokku 76 žüriid erinevatel festivalidel üle maailma. Kõikvõimata ülevaate kunstniku elust ja püüdlustest.

Eestlased ja leedulad on üsna ühel ajal tulnud mõttele portreerida oma animafilmi pioneere, nendest on filmid „Aja meistrid“ ja „Putukatreener“. Lätlase Laila Pakalnina dokumentaalfilm „Kolm meest ja kalatiik“ näitab mõjusalt lihtsat maaelu inimese ja looduse kooskõlas.

Priit ja Olga Pärna ja 44-minutiline animafilm „Elu ilma Gabriella Ferrita“ on täispikkade filmide kavas erand, mis kinnitab reeglit. Et erandid võivad osutuda elujõuliseks, tõestab see, et paar aastat tagasi oli edukas Eesti täispikka filmi kavas valitud u 40-minutiline Veiko Õunpuu „Tühirand“.

Konkursi auhinna – 5000 eurot – paneb välja Eesti firma Tridens, Eesti filmile antakse eraldi välja tuttav 50 000 kroonine Scottish Eesti filmi auhind. Filme hindab rahvusvaheline Lisaks hindab Tridensi Balti täispikkade filmide konkursi FIPRESCI ehk rahvusvahelise filmiakirjanike ja –kriitikute ühing, mis tegutseb PÖFFi esmakordselt. Eesti Filmioperaatorite Liit valib nende filmide hulgas välja parima operaatori.

Annika Koppel

Tridensi Balti täispikkade filmide konkursi koordinaator

BALTI TÄISPIKKADE FILMIDE VÕISTLUSPROGRAMM

- „Mina olin siin“ (mängufilm, rež René Vilbre, Eesti/Soomes)
 - „Taarka“ (mängufilm, rež Ain Mäeots, Eesti)
 - „Elu ilma Gabriella Ferrita“ (44 min, animatsioon, režissöörid Priit ja Olga Pärn, Eesti)
 - „Aja meistrid“ (dokfilm, rež Mait Laas, Eesti)
 - „Aljoša“ (dokfilm, rež Meelis Muhu, Eesti)
 - „Toomiku film“ (dokfilm, rež Marko Raat, Eesti)
 - „Kaotus“ (mängufilm, rež Maris Martinsons, Leedu)
 - „Kui ma olin partisan“ (60 min, mängufilm, rež Vytautas V. Landsbergis, Leedu)
 - „Putukatreener“ (dokfilm, rež Donatas Ulvydas, Linas Augutis, Marek Skrobecki, Leedu)
 - „Nõukogude lugu“ (dokfilm, rež Edvins Snore, Läti)
 - „Klucis. Kunstniku dekonstruktsioon“ (dokfilm, rež Peteris Krilovs, Läti)
 - „Amatöör“ (mängufilm, rež Janis Nords, Läti)
 - „Kolm meest ja kalatiik“ (52 min, dokfilm, rež Laila Pakalnina, Läti)
- Žürii: Piret Tibbo-Hudgins (Eesti), Yoram Allon (Suurbritannia), Hans-Joachim Schlegel (Saksamaa), Martin Maryska (USA), Stede Ingram (Leedu).

TRIDENS
Toetame sporti ja kultuuri!

Eesti muusika Emaajõe Suveteater
Erki Noole Kergete Kõrgeõppekeskuse
Tallinna lastehariduskeskuse
Tallinna lastehariduskeskuse
Tallinna lastehariduskeskuse

ERKI NOOLE KERGETE KÕRGEÕPPEKESKUS
SÖMERPALU MOTOKLUBI
PÖFF
TALLINNA PIMEDATE ODEE FILMIFESTIVAL

Kas parimad on kõige paremad?

Järgnevad filmid on läinud korda maailma kõige prestiižsemate filmifestivalide žüriidele ning on tuhandete seast välja nopitud näitlejatöö, stsenaariumi, režissööritöö või lihtsalt originaalse autorinägemuse tõttu. Aga kas auhindu saavad ikkagi parimad ja kas filmispetsid hõljuvad kinopöõbli kohal hapras kunstimullis või on nad oma aated maha müünud poliitilisele korrektsusele? Selle üle saab otsustada alles pärast filmide nägemist. Kas või sel põhjusel tasub kino äärealadel uuidates põigata aeg-ajalt *art-house* kino koorekihti kaema.

Filme aitab valida PÖFFi programmi koostaja Helmut Jänes. Siit nad tulevad!

„SEINTE VAHEL“

[„Entre les murs“ – Laurent Cantet, Prantsusmaa] – SCREEN INTERNATIONAL Cannes, parim film

See kaasahaarav improviseeritud dokumentaalkaamera film, mis keskendub õpetaja ja õpilaste vahelistele suhetele klassikeskkonnas ning kujutab ühe Pariisi kooli õpetajate ja õpilaste tegevust terve kooliaasta vältel, annab uue suuna Laurent Cantet' niigi ülimalt mitmekülgsel

loomingule. Cantet' film, mis pälvis sel aastal Cannes'i filmifestivalil Kuldsel Palmioks, võtab vaatluse alla klassisisesse dünaamika ja probleemid, kuid ei puuduta kordagi laste ega täiskasvanute kooliseintest väljaspool asuva elu üksikasju. Kuigi filmi tegevus toimub täies ulatuses kooliseinte vahel, vaatleb teos põhjalikult Prantsusmaa tänast paljurahvuselist elanikkonda ning pakub põnevaid pilguheitte dilemmade ja arusaamatuste olemuses, mis võivad õpetamise – ja ka õppimisega – kaasneda.

„GOMORRA“

[„Gomorra“ – Matteo Garrone, Itaalia] – SCREEN INTERNATIONAL Cannes, Grand Prix

Julge, häiriv ja piinav „Gomorra“ on tõenäoliselt Itaalia kõige autentsem ja ebasentimentaalsem maffiafilm. „Gomorra“ on esitatud Itaalia poolt parima võõrkeelse filmi Oscari kandidaadiks. Elukut-

selistest ja amatöörnäitlejatest koosnev ansambel on mõjuv. Filmi närviline stiil annab hästi edasi Camorra kibedat ja ettearvamatut õhkkonda. Linatõe eksitava struktuur ja konteksti puudumine on selgelt taotluslikud. Alles lõpus antakse teada midagi konkreetset – näiteks seda, et Napolis asuv Camorra on tohtu kontsern, mis on investeerinud isegi New Yorgi kaksiktornide taastamise projekti.

„ELIITRÜHM“

[„Tropa de Elite“ – Jose Padilha, Brasiilia, Argentina] – PANORAAM Berliin, Kuldkaru

Filmi stsenaariumi on režissöör Jose Padilha kirjutanud koos endise BOPE erivõimepolitseiniku Rodrigo Pimenteliga. ELIITRÜHM on karm ja realistlik sissevaade Rio de Janeiro favelades tegutsevate narkokurjategijate ja Brasiilia politsei vahelise sõtta. Neile, kes on näinud

„Jumala linna“, on teema tuttav, seekord vaadatakse seda maailma aga politsei poolelt. Läbi kolme korralvõime loo näidatakse korrumpseerunud politseisüsteemi, milles on vaid üks usaldusväärne osa – 100-meheline BOPE. Kuid ka nende korrupsioonist puutumata ja eritreeningu saanud meeste käsutuses on vaid toores jõud ja relvad. Neid aga kasutatakse tihti väljaspool seadust. Filmi tegelaste seisukohalt vaadates muud lahendust ei paistagi. See ongi mõtlemiskoht.

„TOKYO SONAAT“

[„Tokyo Sonata“ – Kiyoshi Kurosawa, Jaapan] – SCREEN INTERNATIONAL Cannes, Un Certain Regard žürii auhind

Isegi musta komöödia kohta on see väga julm film, mille iga stseen raputab soola moodsa Jaapani ühiskonna mädapaisetele. Koolis õpetatakse viisakalt käituma, ent õpetaja loeb pornoajakirju; pereisa vihkab valemtamist, ent teeb seda siiski kogu aeg nagu kõik teisedki tema ümber; liik-

lusõnnetuse põhjustanud juht lausa rõõmustab, kui saab kannatanu teele jätta, ilma et keegi märkaks; hiinlased rabavad ära töökohad ja USA võlub ära noored. Selles näiliselt täiuslikult organiseeritud ühiskonnas ei paista ühtki lootuskiirt. Suurepärases näitlejaskonnast tõuseb esile Kyoko Koizumi mängitud eneseteadlik koduperenaisest abikaasa. Samuti on märkimisväärne lihvitud kunstnikutöö ning täpselt üles võetud kaadrid.

„IL DIVO“

[Paolo Sorrentino, Itaalia] – SCREEN INTERNATIONAL Cannes, žürii auhind

Paolo Sorrentino nauditavalt omapärane, võlgas ja sardoniline poliitiline oopos püüab iseloomustada legendaarse Itaalia poliitiku Giulio Andreotti elu ning seletada tema pikaajalist karjääri. Andreotti on olnud Itaalia peaminister kolmel

korral ning on õigeks mõistetud tervelt 26 eri kohtuasjas, kus teda süüdistati muuhulgas korrupsioonis ja seotuses maffiaga. Tõsiasi, et film ei jõua kunagi poliitiku sügavama mõistmiseni, on osa režissööri nägemusest: Andreotti kujutatakse kui fragmentide kogumiku – libedat strateegi, poliitilist oportunisti, vaimukuste loopijate, kohusetundlikku, kuid kinnist abikaasat, ilmalikke rõõme nautivat katoliiklast jne.

„VARBLASTE LAUL“

[„Song of the Sparrows“ – Majid Majidi, Iraan] – PANORAAM Berliin, parim meesnäitleja

„Varblaste laul“ on film lihtsatest inimestest, nende elust ja unistustest. Karim on kolmelapselise pere isa, kes kasvandusest ära jooksnud jaanalinna pärast töölt vallandatakse. Kooli lõpetavale tütrele kuuldeaparaadi ostmise jaoks vajaminevat raha hakkab Karim teenima moto-

taksojuhina, tassides ühtlasi koju ka igasugust ehituskola, et sellega lisa teenida. Ümbruskonna poistel on aga unistus rajada solgiauguks muutunud kunagisse veehoidlasse kalakasvandus. „Varblaste laul“ on siiralt inimlik, oma tragikomöödiaks kohati isegi naiivsusele kalduv, samas ei puudu filmist ka teatud opetlik noot. Majidi 17. film kandideerib Iraani esindajana ka Ameerika Filmiakadeemia auhinnale võrreldavate filmide kategoorias.

„KOLM AHVI“

[„Üc maymum“ – Nuri Bilge Ceylan, Türgi] – TÜRGI FOKUS / SCREEN INTERNATIONAL Cannes, parim režissöör

Näiliselt täiesti tavaline *noir*'lik psühholoogiline thriller sukeldub kõrgkunstikih ellu. Visuaalselt ja tonaalselt on tegu selgelt ceylanliku filmiga, ometi eemaldub režissöör selle sisekaemusliku melodraamaga julgelt oma senisest stiilist. Parimas *noir*' vaimus on filmi

teemaks süütunne ning inimesed, kes seda aktsepteerivad või üritavad sellest vabaneda. Pealkiri viitab idamaade kolmele ahvile: üks ei näe midagi, teine ei kuule midagi ja kolmas ei räägi midagi. Lugu saab alguse süngel ööl, mil üks keskealine mees jääb roolis magama, põhjustab liiklusõnnetuse ning põgeneb. Kurjategijaks on poliitik, kes kardab, et õnnetus võib hakata mõjutama tema valimistulemusi. Seepärast veeb ta oma autojuhti süüd raha eest enda peale võtma.

„LORNA VAIKIMINE“

[„Le silence de Lorna“ – vennad Dardenne'id, Belgia] – PANORAAM Cannes, parim stsenaarium

Soovides saada toidubaari omanikuks, satub Belgias elav noor albaanlanna Lorna gangster Fabio juhitud kuratliku plaani osaliseks. Fabio sepistab pettusabieliu Lorna ja Claudy vahel ning sellega saab naine Belgia kodakondsuse. Järgnevalt peaks Lorna abielluma Vene mafiosoga, kes on nõus maksma palju raha, et samuti ruttu kodakondsust saada. Kuid selleks, et

teine abielu oleks võimalik, planeerib Fabio Claudy mõrva. Kas Lorna suudab vaikida? Filmides „Poeg“, „Rosetta“ (mõlemad on Cannes'i festivali Kuldsel Palmioks laureaadid) ning „Laps“ näitasid vennad Dardenne'id vankumatut talenti luua sügavalt emotsionaalset materjali, vältides samas sentimentaalsust. Kasutades madalama klassi linnamlijööd, loomulikke valgustust ning kui üldse, siis minimaalset muusikat, on nad välja arendanud iseloomuliku karmi vormi ühiskondlikust reaalsusest. „Lorna vaikimine“ jätkab seda rada.

„DELTA“

[Kornel Mundruczo, Ungari] – FOORUM Berliin, FIPRESCI auhind

Vaikse ja sõnaahtra loomuga Mihail pöördub pärast pikka eemalviibimist tagasi kodukülla, välisilmast ära lõigatud paika Doonau jõe suudmealal. Seal kohtub mees esmakordselt oma noorema õega, kelle olemasolust tal seni aimugi polnud. Ema ja tema uue mehe kõrtsimajas pole Mihailile kohta, seetõttu kolib mees isast alles jäänud kaldapealsele onni, et hakata ehitama jõe keskele oma maja. Malbe, ent iseteadlik öde liitub Mihailiga. Õe ja venna

peaaegu sõnatust koosolemisest kasvab lähedus ja sügav kiindumus. Ema, kasuisal ja külaelanikel on aga nende arusaamade kohaselt ebaloosuliku suhet raske aktsepteerida... Käesoleval aastal Cannes'i festivalil FIPRESCI auhinna pälvinud „Delta“ teema pole sugugi mitte verepilastus. Hoopis rohkem kõneleb film inimeseks olemise väärikusest, vabadusest ja julgusest tunnistada loomusunnilist külgetõmbejõudu isegi sel juhul, kui see ei vasta tavanormidele, kuid laiemas tähenduses tolerantsusest teistsuguse mõtlemise suhtes ning selle mõistmisest.

„USALDADES ARMASTUST“

[„In Love We Trust“ – Xiaoshuai Wang, Hiina] – 12 VALITUD TEOST
Berliin, parim stsenaarium

Hallis suurlinnas elav keskklassi abielupaar saab teada, et nende 5-aastaselt tütrele on leukeemia. Tüdrukut saaks päästa vaid luuüdi siirdamine, kuid doonorit on väga raske leida. Testid ei kinnita ema, võõras-ega ka pärisa sobivust. Ainus pääsetee oleks sünnitada tüdrukule lihane vend või õde. Selle plaaniga pöördubki murelik

ema oma endise mehe poole, kes on paraku hakanud juba uut peret looma, vaevelde lisaks tööprobleemide käes. Vastupidiselt leebele ja leplikule võõrasisale ning kõhklevale eksmehele ei taha viimase noor naine plaanist midagi kuulda. Mida edasi film kulgeb, seda rohkem taandub haige laps loo keskmest kõrvale ning domineerima jäävad täiskasvanute keerulised suhted. Psühholoogiliselt raskevõitu on olukord vaatajalegi. Melodramaatiline sisu rullub lahti tuhmides ning koledates toonides, mõjudes aeglaselt ja ängistavalt

nagu uni pärast liiga tugevat kõhutäit. Kui lasta end filmil kaasa kiskuda, näib sügavaimalt mõjuvat hoopis indiviidi teema. Ühelt poolt terendab Hiina kui sipelginimeste ühiskond, mis on õppinud ennast masinana reguleerima, teiselt poolt aga jutustus inimestest, kes muutuvad väikesteks probleemide ees, millega elu neid maadliki surub. Tulemuseks pole siiski depressiivne resignatsioon, vaid enese sisemusest leitud soojuse najale rajatud andestus ning teineteisemõistmine. Selles võib peituda nii mõnigi lahendus.

„NÄLG“

[„Hunger“ – Steve McQueen, Suurbritannia, Iirimaa] – SCREEN INTERNATIONAL

Aastaks 1981 on verine konflikt Põhja-Iirimaaal väldanud juba paarkümmend aastat. Üks vangistatud IRA liikmetest, Bobby Sands, on proovinud koos oma sõpradega pidada vanglast protestiläbirääkimisi valitsevate võimudega – nende hulgas ka nn „The Dirty Strike“, kus keelduti pesemisest ja määrati kongide seinad kokku väljaheidetega – kuid

tululult. Sands ja ta sõbrad otsustavad minna viimase võimaluse peale, milleks on näljastreik kuni surmani. Järgnevat psühholoogilist sõda näidatakse nii vangivalvurite kui vangide seisukohast ja tulemus on jõuline ning täiesti unustamatu. „Nälg“ on tuntud Briti kunstniku Steve McQueeni režissööridebüüt. Poeetilises, ent realistlikus keeles jutustatud lugu saab peaaegu tervenisti hakkama ilma dialoogita. Filmi selgrooks on vaid Bobby Sandsi ja tema preestri vaheline tuline vaidlus, mis kestab umbes kakskümmend minutit.

„SIDRUNIPUU“

[„Etz limon“ – Eran Riklis, Iisrael] – PANORAAM
Berliin, Panoraami publiku auhind

Selle filmi üks peakangelane on sidrunipuusalu. Ühelt poolt piirab seda ratsionaalne maailm – Iisraeli kaitsemägi, kes selle äärde oma kodu rajab ning lihtsalt turvalisuse reeglitega tulenevalt tuleb see salu maha raiuda.

Teiselt poolt emotsionaalne maailm – Palestiina lesknaine, kes on nende sidrunipuude keskel sündinud ja kes sidrunipuu viljadest elatub. Talle on need puud kallid. Emotsionaalselt kallid. Jah, emotsioonidest pole pääsu ja neil on oma mõju nii lesknaise kui ka kaitsemägi naise elule, kuid mõned asjad „lihtsalt on“ ja nii „lihtsalt peab“, sest nii on mõistlik ja turvaline. Režissöör on sellele küsimusele lahene-

nud liigse dramaatikata, vaid lihtsalt jälgijana, kes tunnistab, et mõlemad mõtteviisid on maailmas olemas ja mõjutavad inimesi omasoodu. Ta mõistab nii neid, kellel betoonmüüri ääres halb elada on, kui ka neid, kes tahavad end turvaliselt tunda. Maailm pole nii lihtne ja mustvalge. Maailm on inimlik. Nii mõistuspärane kindlus kui ka hingemattevilu on ühtmoodi haprad.

„VALSS BASHIRIGA“

[„Waltz with Bashir“ – Ari Folman, Iisrael, Prantsusmaa, Saksamaa, USA] – SCREEN INTERNATIONAL

Ari Folmani animeeritud dokumentaalfilm võib avaldada kestvat mõju sõjafilmi eetikale laiemas plaanis. Film käsitleb väga isiklikust vaatepunktist lähtudes Iisraeli sissetungi Liibanoni 1982. aastal ning kulmineerub tapalagutega Sabra ja Shatila põgenekelaagrites, mida Iisraellased küll toime ei pan-

nud, kuid millel nad kindlasti toimuda lubasid. See film ei ole üksnes väga tõhus sõjavastane teos, vaid ka Iisraeli toonase käitumise mõju moraalne hukkamõist. „Vallss Bashiriga“ film sai alguse sirgjoonelise dokumentaalfilmina ning tegi läbi ümbersünni David Polonsky juonistuslaual ja Yoni Goodmani animatsiooni vahendusel, mille jõulise visuaalse stiili kohanemine nõuab algul aega. Siiski haarab animafilm vaataja pärast teose tumeda ja täpse laadiga kohanemist kaasa.

„AJAST JA LINNAST“

[„Of Time and the City“ – Terence Davies, Suurbritannia] – SCREEN INTERNATIONAL

Aastakümnete jooksul on mitu meistrelavastajat loonud kinematograafilisi ütlemlaule südamelähedastele linnadele. Tuntud metropolidest on valminud Walter Ruttmanni tummfilm „Berliin, suurlinna sümfonia“, PÖFFilgi nähtud 20 režissööri „Pariis, ma armastan sind“ ja Fellini „Rooma“. Hoopis keerulise ülesande, silmatorkamatute „väi-

kelinnade“ portreerimise ette võtnud tööst linastub sel PÖFFil Guy Maddini „Minu Winnipeg“, millele on vääriliseks võrdluseks ja kaaslaseks Liverpooli poja Terence Daviese „Ajast ja linnast“. Pärast 8-aastast pausi (tema eelmine film „Röömu maja“ linastus PÖFFil 2000. aastal) on Davies pööranud pilgu oma kodulinna Liverpooli minevikku ja tänapäeva. Peamiselt arhitektuurist kokku pandud montaaž-filmis vestab jutustajarollis režissöör meeldivaid mälestusi ja jagab sarkastilisi kommentaare.

Elioni digiTV-sse tuli väärtfilmikanal Silver

Oktoobris lisandus Elioni digiTV põhipaketti väärtfilmide kanal Silver, mille programmi kuulub vaid sõltumatute filmitootjate looming ning maailmakino paremik. Filmidel on eestikeelne subtiitrid.

Novembris ja detsembris näeb Silverist järgmisi auhinnatud ning kriitike poolt kõrgelt hinnatud filme: „Cardcaptor Sakura“ (1999), „Dalkomhan insaeng“ (2005), „TV Junkie“ (2006), „Darkbluealmostblack“ (2006), „Tras el cristal“ (1985), „Tape“ (2001), „Songcatcher“ (2000), „Shutter“ (2004), „Commissario Montalbano, II“ (1999), „Cloaca“ (2003), „Train de vie“ (1998), „El Espinazo del diablo“ (2001) jpt.

Indie kino viib Ameerikasse

Tänavusel PÖFFil on Põhja-Ameerika indie kinol eraldi programm – Crazy Cool – mille raames tuleb linale kümme viimase aasta julget ja iseseisvat Põhja-Ameerika filmi.

See on hea võimalus heita pilk sellele, mis toimub suurest Hollywoodi masinavärgist veidi eemal. Tõsi, viimasel ajal on seda eraldusjoont üha raskem tõmmata, sest mõnedest väikestest filmidest on saanud järsku ka suured. Ja kui vahepeal tundus sõnupaari „Ameerika indie“ kaubamärgiks olevat veidi tüütult veiderdavad tegelaskujud ja ärakeeratud värvid, siis täna on pilt palju kirjum ning jõulisem. See aitab ka meelde tuletada, kui palju põnevad on laialivalguva definitsiooniga Ameerika indie film kinokunstile andnud - indie-vaarisa John Cassavettesi mõjusid võib leida nii mõneski tänases Eesti linatööstuses.

PÖFFil linastuvate hullult lahedale Põhja-Ameerika indie filmide vahel juhatab teed programmi koostaja Sandy Mandelberger: „Kui soovite tunnetada „tõelist“ Ameerikat, külastage majanduslikult rusutud Mississippi suudmeala filmis „Ballast“ (linastub BMW grupp esitleb programmis), kus finantsraskused toovad oma tegelastes esile nende parimad ja halvaimad omadused. Võtke suund New Yorgi osariigi külmunud maastikule filmis „Külmunud järv“, kus inimesed on sunnitud kasutama oma arukust ning vahendama ellujäämise nimel illegaalseid immigrante Kanadasse. Veetke kaks tundi Põhja-Carolinas, Aafrika immigrandi taksos filmis „Hüvasti, Solo“ ning vaadake, kuidas üks mees saavutab oma ainulaadset viisi Ameerika unelma. Jagage filmis „Humboldti maa“ kanepit keskealiste hipidega, kes on sootsiumist välja langenud. Veetke New Yorgis aega koos segaduses pintsaklipslase ja tema lämmatavate vanematega nende ülerahvastatud kunstnikekorteris filmis „Mempepog“.

Hakake nuhiks ja jälgige, kuidas paljukannatanud naisterahvas pilkab oma noort armastajat filmis „Hea riist“. Suunduge koos töötute näitlejatega California metsadesse, kes teevad väikese eelarvaga õudukat filmis „Kottpea“ (linastub õõfilme programme). Võite isegi oma julguse proovile panna, turnides koos hulljulge akrobaadi Phillip Petit'ga Maailma Kaubanduskeskuse kaksiktornide vahel filmis „Mees kõiel“ (linastub kultuuridokkide programme). Nendes lugudes ja osatähtmistest peitub see, mida ameeriklased tegelikult mõtlevad, mida nad tõeliselt tahavad“.

„RACHEL ABIELLUB“

[„Rachel Getting Married“ – Jonathan Demme, USA] – FOORUM

Anne Hathaway tegelaskuju on isehakanud näitleja Kym, kes alates pere-tragöödiast, kus tema hoolimatu käitumise tõttu hukkus tema noorem vend, vaeleb alkoholi- ja narkosõltuvuse küüsis. Vabanedes taastusravihaiglast, võtab Kym osa oma kauni noorema õe pulmast (kinoekraani uustulnuk Rose-

marie DeWitt teeb ilusate nüanssidega esituse) ning kriis seguneb pidustustega, kui pinnale kerkivad perekonna vanad saladused, valu ja lahendamata probleemid. Õdesid haavab nende ema eemalolev käitumine – jäise täpsusega mängib ema rolli suurt comeback'i tegev Oscarinominent Debra Winger. Jenny Lumet' (veteran-režissööri Sidney Lumet' tütar) täiusliku stsenaariumiga filmis kasutatav vaba kinematograafia stiil võimaldab intiimse

sissevaate perekonda ning nende laia sõprade- ja naaberiringi. Pärast mitut kallite Hollywoodi filmidega tehtud kriitilist viga pöördub režissöör Jonathan Demme (tuntud oma eksistentsialistliku õudusklassikaga „Voonakeste vaikimine“) vaimuse poolest tagasi oma varasemate väärtfilmide juurde looga, mis on ebamugavalt intiimne. Film, selle režissöör, autor ja näitlejataride trio on kindlasti selle aasta Oscari-jahil tugevad võistlejad.

Andrzej Wajda – Katõnist, minevikust, endast

Väljavõtteid Andrzej Wajda
(sünd.06.03.1926.a.Suwałkis)
meenutustest

/-/- 1939. a. varises kõik põrmu. Isa kadus – ta läks sõtta ega tulnud sealt enam kunagi tagasi. Ema ei saanud enam koduperenaiseks jääda ning pidi samuti tööle minema – meist kõigist said töölisel. Intelligentses perekonnas kasvanutena sattusime nüüd hoopis teistsugusesse keskkonda. Ent mina olin sõja puhkedes vaid 13-aastane! Seega jäi alles ainult see, mida kool, perekond ja kirik olid jõudnud minusse kuni 13. eluaastani sisse istutada ...

Isa Jakub Wajda - endine Poola leegionide vabatahtlik, oli sõjaväeteenistust pidanud oma loomulikuks kohustuseks. Ta oli 72. jalaväepolgu kapten ja hukkus Katõnis, elades ainult 40-aastaseks. Isa hukkimiskoha andmetega plaadi saime perekonna matusepaigale panna alles 1980ndate lõpul, sest tsensuur oli vali ja keeldudest peeti niivõrd kõvasti kinni, et sellel teemal ei tohtinud mitte midagi välja ilmuda. Kui püüdsin üles leida seda vana, Saksa ajal trükitud ajalehte Katõni ohvrite nimedega, kus oli kirjas ka minu isa nimi, siis selgus, et seda lihtsalt pole enam kusagilt võtta! Mingi salapärase käsi oli kõikide raamatukogude fondidest kõrvaldanud kõik selle ajalehe numbrid ja mulle polnud määratud saada selle – võib-olla minu elu kõige vapustavama - hetke osaliseks, kui äkki loen sakslaste välja antud ajalehest teadet isa mõrvamise kohta. Ema elas kuni 1950 aastani Radomis ja ootas ikka veel isa tagasi. Alles tol

aastal saime teada, et ta ei tule enam kunagi ...

Sõda tegi lõpu minu elule külas ja ka maal - tegelikult tundub kogu lapsepõlv olevat mingis mõttes maaga seotud. Sõja tõttu pidin ja võisin hakata vastu võtma iseseisvaid otsuseid, sest ei saanud enam kellelegi loota. Teadsin, et kõik sõltub alati ikka ja ainult minust enesest.

/-/-

Praegu, mil meil on nii-öelda vabadus, ütlevad kõik: "Hea küll, aga kuidas siis sinul oli nii palju õnne, ent teistel polnud? Miks sina said häid filme teha sel ajal, kui teised ei saanud? Kuidas saab nii olla, et need filmid on head, kui nad kõik tehti selle riigi tellimisel, riiklikus filmistuudios, selle riigi raha eest? Kuidas see võimalik on!?" Kuid kas olnuks siis parem terve elu mitte midagi teha? Jah, loomulikult on kõik need inimesed, kes mitte midagi ei teinud, enda jaoks juba hea õigustuse valmis mõelnud.

Kuid mida meie tahtsime? Me tahtsime ainult seda vabaduse ja tennsuuri vahelist piiri natuke nihutada, et saaksime teha niisuguseid filme nagu "Tuhk ja teemant". Tookord ei mõelnud me sellele, et kunagi elame ajani, mil Nõukogude Liit kokku variseb ja Poola jälle vabaks saab. Arvasime, et kõik, mida teha saab, ongi vaid nende piiride edasi nihutamine, et partei ise ei juhiks, vaid lubaks enda kõrval kõlada ka mingil osal selle ühiskonna häältest, mille üle ta valitseb. Kui tahetakse osaleda sellise ühiskonna elus, mis ei ole meie jaoks soovitud tegelikult ega loodud meile tahte järgi, vaid võõra võimu poolt ajaloolise

Andrzej Wajda filmi "Katõn" võtteplatsil.

olukorra tõttu meile peale surutud, siis on alati olemas oht, et komistatakse ja hakatakse osalema mingites kahepalgelistes mängudes. Sain küllalt kiiresti aru, et parem on olla sõltumatu looja, ehkki, tõsi - parteilasest kunsti-inimestel olid palju suuremad võimalused, sest partei usaldas neile filmitegemise, lubades läbi viia palju asju, mida teised justkui teha ei tohtinud ... Tegelikult aga oli just vastupidi - partei kontrollis oma liikmeid,

kutsus neid välja ning küsis: "Miks te parteilist liini ei järgi?"

Ent minu jaoks on kogu elu olnud väga oluline omada teatud sõltumatust. See on päris naljakas, sest tegelikult ei ole ilmas justkui veelgi rohkem kellestki sõltuvat isikut kui seda on filmirežissöör. Ta sõltub nii nendest, kellega koos ta filmi teeb kui ka nendest, kellele ta seda filmi teeb - mitte ainult vaatajatest, vaid ka neist, kes tal filmi teha võimaldavad. Ja seda täiesti olenemata

sellest, milline on parajasti poliitiline režiim ja riigikord või kas see toimub Poolas, Ameerikas, Prantsusmaal või Bulgaarias. See on alati kõikjal ühtemoodi! Ning selline sõltuvus on ju tegelikult võrratult tugevamgi. Ehk ongi just seetõttu mulle tundunud, et võib-olla on minusse mingis mõttes kätkeatud minu isa ning üldse kogu mu perekonna tugev iseloom, mis on välja kasvanud maalt, võrsunud põldudel ... Tegelikult ju tulid kõik tollased noored maalt, et

endile leiba teenida, ent mõned neist teenisid välja nii leiba kui loorbereid. Ja ehk tuldi ka surematuse järele – et saada kellekski ja olla tööpoolest keegi ning otsustada mitte ainult enese, vaid ka kõigi teiste saatuste üle.

Andrzej Wajda mullu võõrkeelse filmi Oscarile kandideerinud "Katõn" linastub tänavusel PÖFFil koos veel viie värske Poola filmiga.

5. detsembril esitleb kirjastus Varrak raamatut "Katõn".

Türgi kino äkilised tõusud ja mõõnad

Viimased aastad on olnud tunnistajaks vapustavatele ja põhimõteteliste muutustele Türgi filmitööstuses. Eelkõige on seda märgata kassamenus: Türgi filmid on enda kodukohas saavutanud hiiglasliku edu ning on igapäevane asi, et mõni Türgi film on müünud üle nelja miljoni pileti, seega rohkem kui ükskõik mis teine Ameerika ülmenukas film, kaasaarvatud rekordilise kassahitt "Titanic". See käib selliste filmide kohta nagu "Komiser Şekspir-Komissar Shakespeare", "Vizontele", "Gora" ning hiljuti ka "Recep İvedik". Enamik neist põhineb populaarsetel koomikutel kes töötavad ka televisioonis, nagu näiteks Yılmaz Erdoğan, Cem Yılmaz ja Şahan Gökbakan.

Esmakordselt Türgi filmi ajaloos on viimase paari aasta jooksul kohalike kassahittide menu Hollywoodi toodangu võrreldes poole võrra kasvanud. Teisalt on NTC juhtfiguurid teinud filme ja saavutanud edu ja populaarsust paljudel filmifestivalidel. Näiteks sai Ceylan "Distant" Cannes' 2003. aastal žürii peaaühinna ning Ustaoglu "Pandora laegas" sai 2008. aastal Kulde Merkarbi auhinna. Võib väita, et NTC jätkab selliste vanade filmitegijatega nagu Ceylan, Demirkubuz, Ustaoglu, Erdem ja Zaim ning selliste uue põlvkonna režissööridega nagu Hüseyin Karabey, Özcan Alper ja Seyfi Teoman. Kõiki neid nimesid võib ka PÖFFil kohata.

Varasematel aastakümnetel on Türgi film teinud läbi väga drastilisi arenguid. 1960ndatest kuni 1970ndate keskpaigani oli Türgi filmitootmise ajaloo mõju-

Filmist "Minu Marlon ja Brando"

kaim ja eripäraseim tootmisperiood – sel ajal oli Türgi maailma suuruselt kolmas filmitööstus. Tippketkedel toodeti aastas 300 mängufilmi, mõnekümne aastaga kahanes see 90ndate alguseks 10-15 filmiks aastas. Kümneid kordi vähenes ka kinode ja vaatajate arv. Põhjuseks televisiooni populaarsus, poliitiline ebastabiilsus, suurenev migratsioon ja majanduskriis.

Alles 1990. keskel hakkas olukord stabiliseeruma ja toimus muutus, kuna filmid nagu Serif Göreni "Amerikal – Ameeriklane", Yavuz Turguli "Bandiit Eskiya" ja Sinan Çetini "Berliin Berliinis" osutusid väga edukateks. Kõrvuti kassahittide eduga tõusis ka uus noorte režissööride põlvkond, kelle hulka kuulusid Derviş Zaim, Barış Pirhasan, Nuri Bilge Ceylan, Zeki Demirkubuz, Reis Çelik, Serdar Akar, Reha Erdem, Yeşim Ustaoglu, Kutluğ Ataman, Handan İpekçi jpt. Enamik Türgi lavastajatest pidasid end "Uue Türgi Kino" (NTC) liikmeiks. Igaühel

neist on oma eriline ja individuaalne väljendusvorm, mis on väga poliitiline ja sotsiaalne kuid mida on teinekord keeruline kuhugi liigitada. Siiski võib öelda, et "Uue Türgi Kino" mõned režissöörid on suuresti mõjutatud "minimalistliku kino" poolt, mille näiteid leiab "Uuest Iraani Kinost" või liikumistest nagu "Taiwani uus laine" ja "Dogma". Esmakordselt Türgi filmiajaloo tootsid välismaal sündinud või sinna emigreerunud Türgi filmikunstnikud filme industrialiseerunud ühiskonnas. Nende filmid peegeldavadki seda eri kultuure põimivat kunstilist õhkkonda, milles nad elavad. Nende kõige väljapaistvamad esindajad on Fatih Akin Saksamaal "Vastu seinä", Ferzan Özpetek Itaalias "Türgi saun" ja Mennan Yapo (kes on sündinud Saksamaal kuid töötab Hollywoodis).

Tänavusel PÖFFil linastub programmis "Türgi fookuses" üheksa uuemat Türgi filmi ning PÖFFil on külas režissöör Özcan Alper ("Sügis").

Argentiina kino tuumik

Väikese hulga filmide põhjal on raske defineerida ühe teatud filmikunsti tähendust ja seisundit, seepärast sai programm koostatud võimalikult eripalgelistest filmidest, Argentiina kino hetke parimatest paladest. Loomulikult on see pelgalt soov või soovi väljendus, sest parema ja halvema defineerimine vajab täpset teoreetilist raami ja kontekstuaalset organiseerimist. Sellepärast julgen öelda, et need on viimase aasta kõige silmapaistvamad Argentiina filmid, igaüks eraldi oma karakteristika poolest.

Igaüks neist filmidest teeb kaastööd ühe kinematograafilise korpuse ehitusel, mis funktsioneerib riigi poliitilise teadvusena, isegi kui seda otseselt filmitegemisel silmas pole peetud.

Need filmid räägivad sellest, millised olemis riigina, ning nende autorite esteetilistest soovidest.

Kahtlemata on hädavajalik neid soovide esile tuua, näitamaks (nii nagu Gilles Deleuze ütles), et teadvus on plaan. Filmitegija jaoks on oluline, et

Filmist "Marutaud"

mõistetak – filmitegemine on eelkõige esteetiline ja poliitiline mõtisklus kui vorm. Kui plaan on teadvus liikumises, siis vorm on selle teadvuse poliitika.

Eduardo Flores Lescano
Programmi koordinaator

Programmis "Argentiina Uus kino" linastub kuus verivärsket Argentiina filmi.

Maroko film PÖFFil

Maroko kino? Mis see kino ikka nii väga muud on kui lugude jutustamine. Nn postkoloniaalse kino eripärad, mis võõrad kultuurid paljudele huvitavaks teevad, ongi need väikesed kultuurilised iseärasused, mis lugude jutustamisel välja tulevad. Maroko on tavalise eestlase jaoks kauge kant, ja kes asjaga kursis pole, arvab, et päris metsik. Siiski, "Casablanca" on maa-

"Saatan inglid"

ilma filmigeograafia klassika igas mõttes ja vana Prantsuse asumaana pole see kant nii hüljatud midagi.

PÖFFil on hea meel näidata kahte filmi, mis aitavad heita valgust Maroko kino tänasele päevale – Ahmed El Maanoni "Põlenud südamed" ja Ahmed Boulane "Saatan inglid". Mõlema filmi lavastajad on ka isiklikult PÖFFil külas.

Monton toob taas PÖFF-ile moefilmid

Montoni moefilmide eriprogramm paotab juba teist korda kardinaid moemaailma tagatubade ees. Seekordsesse valikusse kuuluvad viis dokumentaalfilmi on kõik erinevad – need jälgivad nii maailmakuulsate kui ka alles alustavate, nii oma edukuse tipus olevate kui ka sealt juba maha astuvate moetegelaste toimetusi. Samas on iga film oluline killuke suurest moemaailmast ning kokku moodustavad need põneva ja värvilise moekaleidoskoobi.

Kuulsaim film on sel aastal Venetsia filmifestivalil esilinastunud „Valentino: viimane keiser”, mis toob vaatajateni tuntud Itaalia disaineri Valentino viimased kaks aastat omanimelises moemajas. Film „Viktor & Rolf: sest me oleme seda väärt!” jälgib Hollandi päritolu dünaamilise duo Viktori & Rolfi võidukäiku moemaailmas ning linatöös nimega „Hedi Slimane, minu elu” Diori meestekollektsiooni nüüdseks juba eks-peadisaineri Hedi Slimane'i mõtteidmoest. Ameerika telesarja „Project Runway” esimese hooaja võitnud

Jay McCarroll on samuti kaameraga jäädvustatud. Film „Jay McCarroll: 11 minutit” näitab noore moelooja tegemisi pärast sarja lõppemist – esimese „päris” kollektsiooni loomist ja müümist. Vahelduseks disaineritele põkame ka modellide juurde – Ole Schelli loodud „Kujuta mind: ühe modelli päevik” on lihtne ja siiras film ühe New Yorgi modelli elust.

Kui olin saanud pressile info käesoleva aasta moefilmide eriprogrammi kohta, sain ühe ajakirja peatoimetajalt vastu küsimuse, kust nii hea idee pärineb. Vastasin talle, et head ideed sünnivad armastusest moe vastu, sest moemaailmas on edukad vaid need, kes end sellele alale täielikult pühendavad ning oma tööd südamega teevad. Ebasuurus ja teesklus praagitakse kiiresti välja, alles jäävad vaid parimad – moeala fännid. Seda kinnitavad ka moefilmide programmi kuuluvad dokumentaalfilmid.

Helen Saluveer
Montoni turundusjuht

Filmist „Kus on Osama Bin Laden?”

Dokk on popp

Arvudesse ümber pandult moodustab dokumentaalfilmide osakaal PÖFFi programmist umbes kuuendiku ehk umbes 40 täispikka dokki või/ ja dokumentaalset mängufilmi 240st näidatavast filmist – pole paha.

PÖFFil on viis programmi, mis lahkavad kõige erinevamaid teemasid. Nende raames avaneb võimalus osa võtta ka seminaridest ning näitus-test.

“Siiditee tulised punktid: Afganistani eri” - Eesti NATO Ühingu eestvedamisel koostatud eriprogramm, mis on võtnud fookusesse Afganistani kui tohutult rikka kultuuriga, kuid saatause poolt sõtta kistud suurriigi.

Pilgu sealsetesse oludesse annavad näiteks filmid „Eesliinil” ja „Kus on Osama bin Laden?”. Programmiga kaasneb 2. detsembril korraldatav NATO Ühingu seminar **“Siiditee tulised punktid”** Nordic Hotel Forumis ja Kumu Kunstmuuseumis eksponeeritav fotonäitus „Üles ehitades Afganistani”.

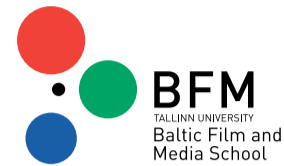
Teist aastat korraldatav inimõiguste eriprogramm, mis tänavu kannab pealkirja **“Ikkagi inimene”** toob Avatud Eesti Fondi kaasabil vaatajani ühiskonna valupunkte Ukrainast Türk-

menistanini. Programmis on esitatud marokolase Ahmed Boulani satanismi teemasid lahkav **“Saatana inglid”** (2007), Darfuri probleeme käsitlev **“Darfur nüüd”** jpt. Kõiki huvilisi oodatakse ka 5. detsembril Nordic Hotel Forumis toimuvale **seminarile “Ikkagi inimene: fookuses Kesk-Aasia”**.

Programm **doc@poff** võtab kokku paremiku kahe viimase aasta jooksul valminud dokumentaalfilmidest, mis kõnelevad omal moel ikka ja ainult inimestest ja inimlikkusest. Ehk auhinnatuim ja tuntuim sellest valikkavast on Slovakkia dokfilm **“Armastus on pime”**, mille slovakiid on esitanud võõrkeelse filmi Oscari kandidaadiks. Kindlasti tasub silma peal hoida ka mullu Sundance'is mitu olulist auhinda pärvinud Brasiilia filmil **“Manda Bala – saada kuul”**.

Programmi **“Mitmepalgeline maailm”** märksõnadeks on kunst ja kultuur oma erinevais ilmingutes. Vaatluse all on nii Argentiina tango **“Meistrite kohvik”**, punkikooni saatust **“Patti Smith: eluunistus”** kui popkunst **“Koos Gilberti ja George'iga”**. Eraldi väärib esiletõstmist üks viimaste aastate võimsamaid ja auhinnatuid briti dokfilme **“Mees kõiel”**.

PÖFF kutsub koolipinki

PÖFFi Filmikool toimub tänavu üheksandat korda, ent sel aastal mitte tudengi- ja lühifilmide festivali Sleepwalkers raames, vaid samaaegselt PÖFFi põhiprogrammi ning koostöös Balti Filmi- ja Meediakooliga.

PÖFFi Filmikooli idee on jätkuvalt olla iga-aastane intensiivne töötubade ja filmivaatamise nädal – (filmi)tudengite jaoks on see eriline võimalus näha värskeimaid filme ja kohtuda põnevate filmitegijatega.

PÖFFi Filmikooli töötubade läbiviijateks on PÖFFi külalised – erinevad žüriiliikmed, filmide autorid ja festivali külalised. Tänavuse filmikooli jututeemade seas jätkatakse digitaliseeruva filmimaailma lainetel, sukeldutakse öudusfilmi žanrisse, arutletakse filmikriitika üle ning kuulatakse meistrite juhiseid dramaturgia teemadel.

Käesolevad loengud on mõeldud eelkõige filmi- ning meediatudengitele, pakkudes täiendõppe võimalust, kuid ka muudele filmihuvilistele. Kõik loengud toimuvad inglise keeles.

Kolm loengut:

Kell 10:00

Lektor: Martin Maryska

Martin Maryshka alustas oma karjääri Tšehhis teatris, õppis seejärel kunsti ja filmi Šveitsis ja Californias ning jõudis loogilist teed pidi edasi Hollywoodi. Ta on olnud tegev enam kui 50 mängufilmi juures, mille lavastajateks on olnud teiste hulgas David Lynch, Robert Altman ja John Schlesinger. Maryska põhialalaks on helikujundus, kuid ta on töötanud ka stsenaaristi, produtsendi ja stsenaariumi konsultandina.

Kell 13:00

Lektorid: Nana Djordjadze ja Irakli Kvirikadze

Nana Djordjadze ja Irakli Kvirikadze on Gruusia päritolu filmitegijad, kelle uus koostööna valminud film **“Vikerkaaretegitaja”** linastub ka käesoleval PÖFFil. Nana Djordjadze on mitmete auhinnatud lühi-, mängu- ning dokumentaalfilmide ja ka teleseriaaride (nt Lermontov, 2006) autor. Eesti publikule peaks olema tuttav tema mängufilmid **“Robinsonaad ehk minu Inglise vanaisa”** (1986) ja **“Armunud kokk”** (1997) Pierre Richardiga peaosas. Tema telefilmi **“Help Me on Up the Elbrus”** (1981) ja dokumentaalfilmi **“A Little About Georgia”** (1993) näitamine keelati poliitilistel põhjustel.

Reede, 5. detsember

Kell 10:00

Lektor: Brian Yuzna

Brian Yuzna on üks modernse fantaasia/öudusfilmi žanri rajajaid, samuti näitleja, stsenaarist, produtsent ning lavastaja. Tema auhinnakappi kuuluvad trofeed mainekatel fantaasia- ja öudusfilmide festivaliidel filmide eest nagu **“Return of the Living Dead III”**, **“Faust: Love of the Damned”**, **“The Dentist”**, **“Dagon”** (rež. Stuart Gordon), **“Darkness”** (rež. Jaime Balguero), **“Romasonta”** (rež. Paco Plaza) jne.

Pilet 50 krooni Piletilevist ja pool tundi enne loengu algust kohapeal.

Kogu loenguprogrammi leiad: www.poff.ee

Summary

Page 2

The Tallinn Black Nights Film Festival (PÖFF) competition programme EurAsia programme is an exciting mix of fresh ideas and strong quality. As PÖFF is held at the end of the year, it would be easy to pick out the élite of all the preceding A-list festivals and put together a competition programme with no effort. Luckily, PÖFF has always managed to avoid an easy way out and thus a lot of the top films of the year are now actually included in the programmes Panorama or Screen Interna-

tional Critics' Choice. Every year, the festival tries to surprise both itself as well as the viewers and find a balance between the fresh new cinema and the already established. This year the festival organizers believe they have the strongest competition programme EurAsia yet.

“The 18-film competition programme EurAsia is a nice little overview about the current state and directions of the film scene,” one of the compilers of the programme, Kaarel Kuurmaa, says.

Page 3

A competition programme of Estonian films has been a part of PÖFF programme for three years. This year it was

renamed the Tridens Baltic feature film competition that includes full-length films from Estonia, Latvia and Lithuania. PÖFF is constantly changing and evolving its programmes. The Baltic competition programme is no doubt a logical and inevitable step in the evolution of the festival, when considering that the festival has roofed the co-production market Baltic Event for several years now.

The Tridens Baltic feature film competition programme includes feature films and documentaries, and even an animation of suitable length. When choosing the films for the competition it was agreed to prefer quality over quantity without any quotas for each country.

As a result the programme includes 6 films from Estonia, 4 from Latvia and 3 from Lithuania. Sorted by genres there are 5 feature films, 7 documentaries and 1 animation.

Page 4–5

There are a number of films at this year's BNFF that have touched the juries of the world's most prestigious film festivals and have been selected out of thousands for their scenarios, directing, casts' acting skills or simply original artistic vision. But is this really the best art-house cinema has to offer, or do official juries prefer political correctness over true artistic vision? This is something to be decided only

after viewing the films. Even if for this reason, those wandering about the peripheries of cinema should stop by and check out the crème de la crème of art-house cinema. On these pages you will find films that have triumphed in Berlin and Cannes, such as THE CLASS (Laurent Cantet, France), GOMORRAH (Matteo Garrone, Italy) and IN LOVE WE TRUST (Xiaoshuai Wang, China).

Page 6

As always, PÖFF will pay particular attention to certain countries. This year the focus will be on Turkey, a country that has undergone very drastic developments in recent decades and started to flourish after the recession at

the beginning of the 1990s. The programme Focus on Turkey will bring to the viewer nine versatile Turkish films.

PÖFF will also feature Argentinean new cinema that in turn has had to overcome a series of social blows.

The grandmaster of Polish cinema, Andrzej Wajda talks about his personal relation to Katyn (last year his film of the same name was nominated for a foreign film Oscar and is now screened at PÖFF) and what it was like to be creative in the conditions of Soviet censorship.

And also two films from Morocco will be shown at the festival and the directors of both films will be visiting the festival themselves.

MOODSATELE FILMIFRIIKIDELE!

PÖFF-i T-SÄRGID on müügil Montoni kauplustes!

Montoni kauplused asuvad:
Tallinnas Viru, Kristiine ja Ülemiste keskuses
Tartus Kaubamajas ja Lõunakeskuses
Pärnus Port Artur 2 keskuses

Monton on PÖFF-i ametlik moepartner

AVASTA PIMEDAD ÖÖD

Gustav Paulig

esitlejad

suursponsorid

sponsorid

meediapartnerid

toetajad

institutsioonid, linnad

 Nordic-Baltic Film Fund • Scandinavian Films • Japan Foundation
 Põhjamaade Ministrite Nõukogu • Ungari Instituut

Saatkonnad

Kanada • Hiina • Iiri • Taani • Rootsi • Soome • Belgia • Rumeenia • Poola • Tšehhi

Hääleta publiku lemmikfilmi!

Kõigil PÖFFi külastajatel on võimalus sõna sekka öelda publiku lemmikfilmi valimisel. Võistlustulle lähevad kõik PÖFFi põhiprogrammi filmid kõigis linnades.

Kuidas hääletada?

- Hääletada saab ainult SMS-i teel.
- SMS-i saatmine EMT kliendile on tasuta, teiste operaatorvõrkude klientidele läheb see maksma 3 krooni.
- Sõnum tuleb saata numbrile 13500 (kehtib kõigis operaatorvõrkudes).
- Kirjuta sõnumisse: PÖFF_eesnimi_perekonnanimi_seansi kood (4-kohaline number)_hinne filmile
- NB! märk „_“ tähistab siinkohal tühikut!
- Seansi koodi leiad kinokavast, oma kinopiletilt, EMT taskuvoldikust ja kino fuajeedest.
- Kui sa oma nime sõnumisse ei kirjuta, siis arvestatakse küll sinu antud

hinnet, kuid auhindade loosimisel sa ei osale.

- Igale filmile on võimalik anda hinneid „5“-„2“, kusjuures hinne „5“ on „suurepärase“ ehk kõige kõrgem hinne ja hinne „2“ on „kehv“ ehk kõige madalam hinne.
- Väike vihje – salvestades esimese saadetud hääletussõnumi, võid järgmistel sõnumitel muuta vaid filmi koodi ja hinnet, ülejäänud tekstid on juba olemas ning sõnumi saatmine läheb juba poole libedamalt!
- Hääletamine lõpeb 6. detsembril kell 10.

Mis on auhind?

- Wris Reisibüroo kinkekaardid koguväärtuses 20 000 krooni – peaauid!
- Nokia N82 mobiiltelefon
- Kolm PÖFF 2009 passi EMT poolt
- Kaks Eesti Päevalehe aastatelli-must.

Publiku lemmikfilm kuulutatakse välja 6. detsembril PÖFFi pidulikul lõpetamisel. Samas loositakse hääletajate vahel välja hulk auhindu, mille on välja pannud PÖFFi toetajad.

Publiku lemmikfilmi režissöörile annab Tallinna linn 2000 euro suuruse stipendiumi.

Publiku lemmikut aitab välja selgitada EMT!

Festivali kinoteatrid

TALLINN

Sõprus, Vana-Posti 8
28.11 – 07.12 PÖFF

Von Krahli Teater, Rataskaevu 10
28.11 – 07.12 PÖFF

Kino Kosmos, Pärnu mnt 45
22.11 – 29.11 Just Film

Kinomaja, Uus 3
28.11 – 07.12 PÖFF

Vene Teater, Vabaduse väljak 5
28.11 – 07.12 PÖFF

Kumu auditorium, Weizenbergi 34 / Valge 1
28.11 – 07.12 PÖFF

Coca-Cola Plaza, Hobujaama 5
28.11 – 07.12 PÖFF

TARTU

Kinokeskus Cinamon, Turu 2
28.11 – 07.12 PÖFF

Pileti Info

Piletite hinnad

PÖFFi põhiprogrammi piletid on müügil kõigis Piletilevi müügipunktides üle Eesti, PÖFFi info- ja piletikeskuses Viru Keskuse I korrusel ning kõigis PÖFFi kinodes 1 tund enne esimese seansi algust.

Tallinn

Täispilet 75 krooni
Sooduspilet 50 krooni
PÖFFi sooduspaket: Ostes korraga välja 20 või enam piletit, on iga pileti hinnaks 60 krooni.

Tartu

Täispilet 75 krooni
Sooduspilet 50 krooni
Ostes korraga välja 10 või enam piletit, on iga pileti hinnaks 60 krooni.
Tudengipakett: Ostes korraga välja 10 või enam sooduspiletit, on iga pileti hinnaks 40 krooni.

Viljandi, Jõhvi

Täispilet 50 krooni
Sooduspilet 40 krooni
(õpilased ja üliõpilased)

Athena Keskus, Küütri 1
28.11 – 07.12 PÖFF

VILJANDI

Kino Rubiin, Lossi 21
25.11 – 04.12 PÖFF

JÕHVI

Jõhvi Kontserdimaja kino Amadeus, Pargi 40
28.11 – 05.12 PÖFF

VALGA

Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus, Kesk 1
01. – 03.12. PÖFF ja Just Film

NARVA

Forum Cinemas Astri, Tallinna mnt. 41
04. – 06.12 PÖFF

KÄRDLA

Kärda Kultuurikeskus, Rookopli 18
05. – 07.12 PÖFF

KURESSAARE

Kino Diva, Raekoja 8
05. – 07.12 PÖFF

PÖFFi erisaade PÖFFIHUNT ETV-s

Päevakajalised uudised ja põnevad tegemised otse festivali toimumispäigast. Vaata ETV-d 28.11 – 7.12 ja hoia end toimumuga kursis!

PÖFFi sõprade kohtumispaik on Clazz!

Filmielamused tahavad jagamist? Kõik on oodatud Clazzi (Vana turg 2, Tallinn), et jätkata koos festivalirahva ja filmikülastajate mõnusat õhtut. Kõigile festivali piletiomanikele kingib Paulig tassi suurepärase kohvi. Clazz on avatud iga päev kell 12:00 – 03:00. Kõik on oodatud!

Ajakava Clazzis R 28.11

23:00 THANKSGIVING PARTY with KEYSHA from California (100.-)

L 29.11

22:00 BASHMENT SPECIAL / BASH FETE- MEISSA, PLOOKIE, DJ RINGO; TARRVI; MC (100.-)

P 30.11

20:00 Latin Lounge & Dance / Dj Jei
20:30 Dance class with Pj / Corazon salsa

E 01.12

21:30 CLAZZIÕHTU & DJ

T 02.12

21:00 Maailmamuusika pidu koos Eesti Pärilismuusika Keskusega
23:00 BRAZILIAN night in CLAZZ / "Caipirinhas & Samba" (free SAMBA Lesson) / DJ JEI

K 03.12

21:00 KEYSHA & Jon (California) & JAM SESSION - welcome all musicians!

N 04.12

22:00 GJÄNGSTA (50.-)

R 05.12

22:30 KEYSHA & Jon (California) (100.-)

L 06.12

22:30 KEYSHA & Jon (California) (100.-)

P 07.12

20:00 Latin Lounge & Dance / Dj Jorge
20:30 Dance class with Pj / Corazon salsa

Festivali lehte teevad:

Toimetaja: **Andris Feldmanis** (Tank)
Kujundaja: **Timo Viksi** (Eesti Päevaleht)
Korrekto: **Helen Kõrgesaar** ja **Vilve Torn**
Koordinaator: **Anneli Vask** (PÖFF) ja **Helmut Jänes** (PÖFF)

Leht valmib koostöös MTÜ Pimedate Ööde Filmifestival, Gonsiori 21, 10147 Tallinn

Lehe väljaandmist toetab Eesti Päevalehe AS, Narva mnt 13, 10151 Tallinn, www.epl.ee

PÖFFi info:

info@poff.ee, tel 631 4640
koduleht www.poff.ee
ajaveeb: poff.epl.ee